

ĆWICZENIE ZASILACZE

TEMATYKA ĆWICZENIA

Celem ćwiczenia jest poznanie podstawowych właściwości źródeł zasilających: zasilacza niestabilizowanego, stabilizatora napięcia i stabilizatora prądu.

WYMAGANE WIADOMOŚCI

- budowa niestabilizowanego źródła napięcia, filtracja tętnień;
- charakterystyka obciążenia źródeł napięcia i źródeł prądu, idealnych i rzeczywistych;
- rezystancja wyjściowa (wewnętrzna) źródeł napięcia i prądu, idealnych i rzeczywistych;
- zasada stabilizacji parametrycznej, stabilizator napięcia z diodą Zenera;
- zasada działania elektronicznego stabilizatora napięcia
- zasada działania elektronicznego stabilizatora prądu
- współczynnik stabilizacji, definicja.

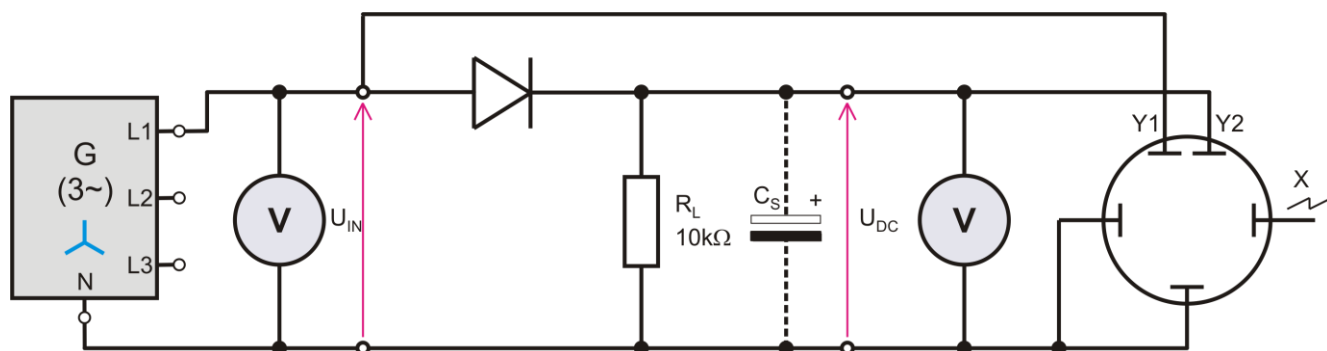
LITERATURA PODSTAWOWA

W. Wawrzyński – Podstawy współczesnej elektroniki, OWPW 2003.
Z.Nosal, J.Baranowski - Układy elektroniczne cz.1, rozdział 10.
A.Filipkowski - Układy elektroniczne analogowe i cyfrowe, rozdział 17
Notatki z wykładu

OBJAŚNIENIA

Ćwiczenie będzie realizowane na płycie montażowej „PC ELECTRONIC BOARD Type 1018 USB. Wykorzystywane będą źródła napięcia zmiennego (trójfazowego $7/12V_{\text{eff}}$, AC Voltage 24V/100mA) i zasilacz napięcia stałego 0...25V DC do badania stabilizatorów napięcia i prądu).

1. Prostownik jednopółkowy

Zrealizować prostownik jednopółkowy bez filtracji. Włączyć badany układ do sieci. Zmierzyć napięcia: zmienne wejściowe $U_{in} = \dots\dots V$ i stałe wyjściowe prostownika $U_{DC} = \dots\dots V$.

Do układu dołączyć oscyloskop: kanał A dołączyć do wyjścia U_{DC} prostownika, kanał B dołączyć do zacisków U_{in} . Ustawić jednakowe, kalibrowane wzmocnienia obydwóch kanałów $5V/cm$; podstawę czasu $2ms/cm$. Poziom wyzwalania podstawy czasu ustawić tak, aby na ekranie były widoczne dwa okresy przebiegu U_{in} . Przebiegi obserwować dla wejść DC. Narysować jeden pod drugim przebiegi $U_{in}(t)$ i $U_{DC}(t)$ zachowując zależności czasowe i amplitudowe. Następnie odwrócić polaryzację diody obejrzyć i narysować przebiegi w takim zmodyfikowanym układzie.

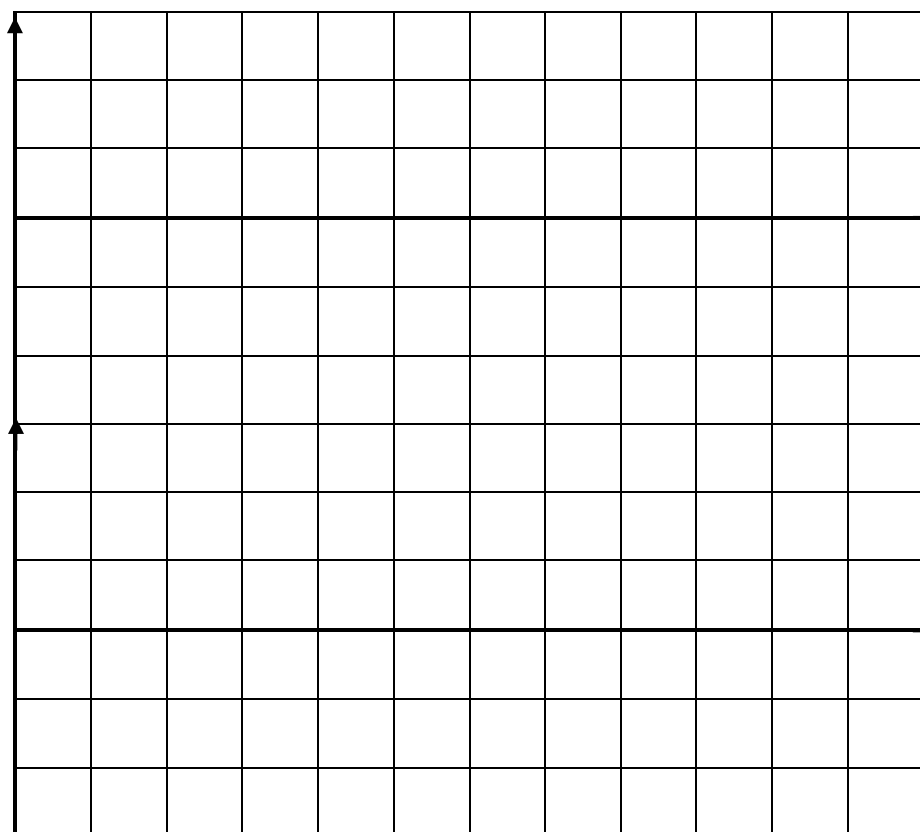
2. Prostownik jednopółkowy z filtrem typu C:

Do układu dołączyć kolejno wygładzające kondensatory: 10 i $100 \mu F$. (**zwrócić szczególną uwagę na polaryzację kondensatorów elektrolitycznych!**). Dla każdego z nich narysować przebiegi napięcia wyjściowego oglądane oscyloskopem, oraz zmierzyć wartość napięcia tętnień. Kanał A oscyloskopu dołączyć do zacisków U_{in} , kanał B dołączyć do wyjścia U_{DC} . Ustawić jednakowe, kalibrowane wzmocnienia obydwóch kanałów.

Narysować jeden pod drugim przebiegi napięcia wejściowego i wyjściowego [$U_{in}(t)$ i $U_{DC}(t)$] zachowując zależności czasowe i amplitudowe, następnie odwrócić polaryzację diody i obejrzyć przebiegi i narysować w takim zmodyfikowanym układzie.

Zmierzyć odpowiednie napięcia U_{in} , U_{DC} i napięcia międzyszczytowe tętnień U_t .

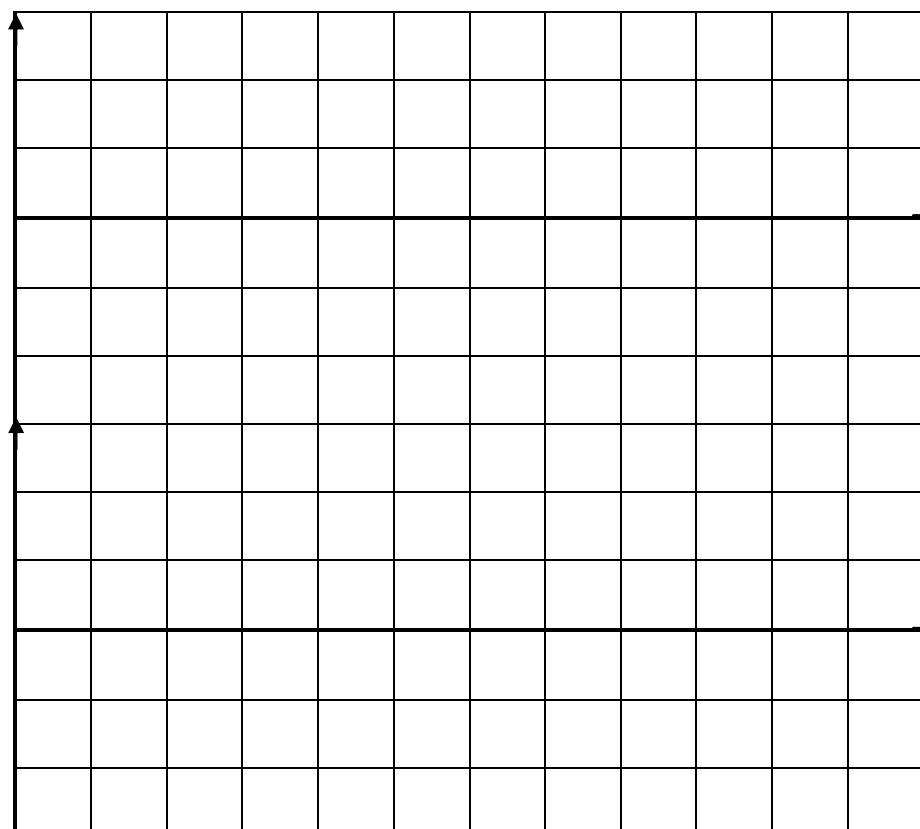
Prostownik jednopółkowy

$$U_{in} = \dots\dots V$$

$$U_{DC} = \dots\dots V.$$

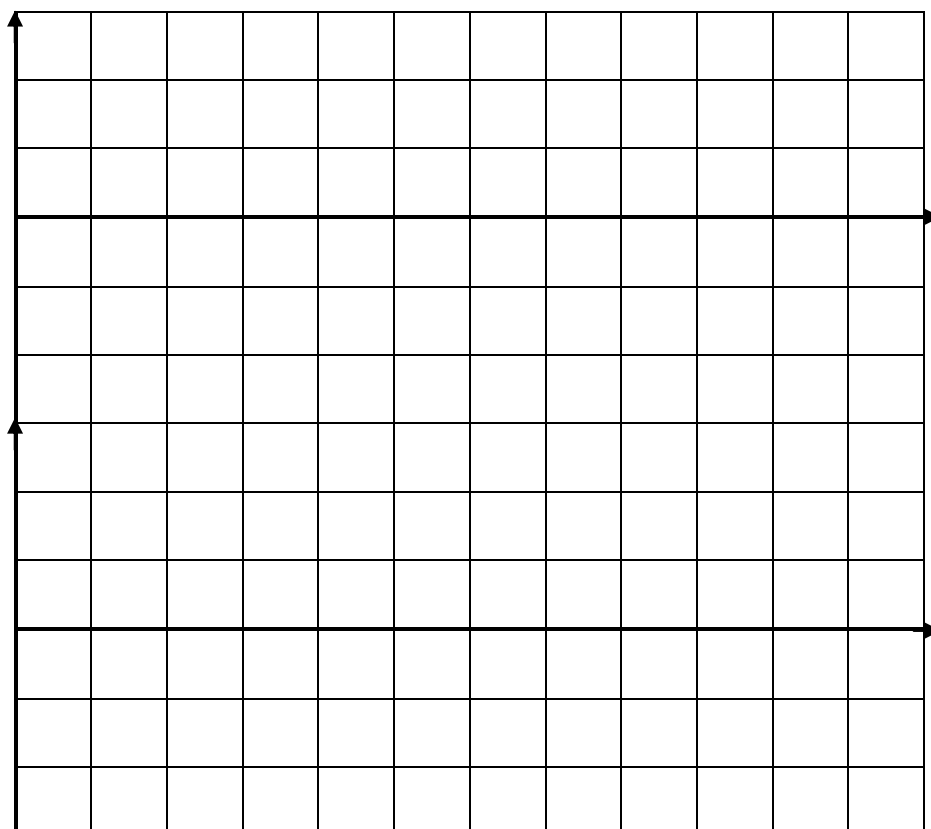
Prostownik jednopółkowy (odwrócona dioda prostownicza)

$$U_{in} = \dots\dots V$$

$$U_{DC} = \dots\dots V.$$

Prostownik jednopółkowy z filtrem $C = 10\mu\text{F}$

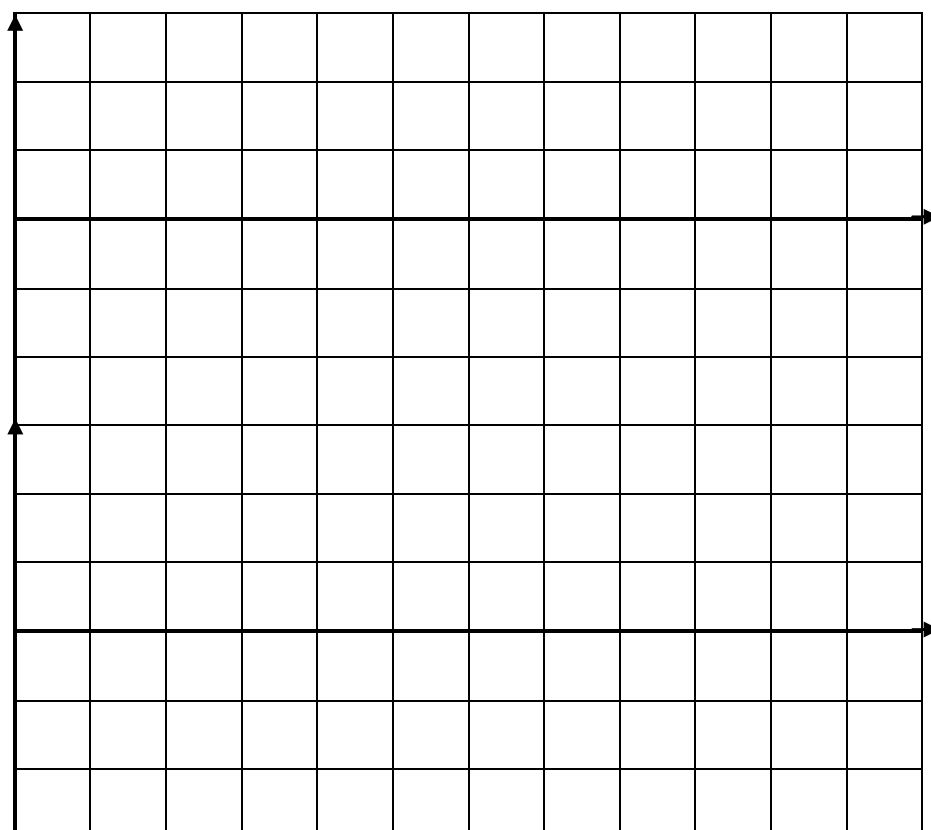

$$U_{\text{in}} = \dots\dots \text{V}$$

$$U_{\text{DC}} = \dots\dots \text{V.}$$

$$U_{\text{t}} = \dots\dots \text{mV}$$

Prostownik jednopółkowy z filtrem $C = 100\mu\text{F}$

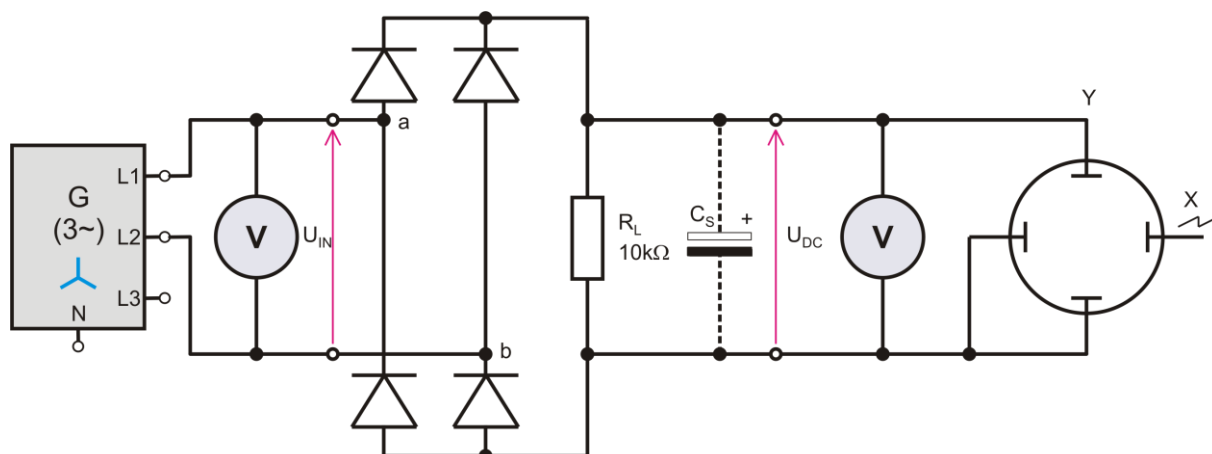

$$U_{\text{in}} = \dots\dots \text{V}$$

$$U_{\text{DC}} = \dots\dots \text{V.}$$

$$U_{\text{t}} = \dots\dots \text{mV}$$

3. Prostownik dwupółkowy mostkowy (układ Graetza) z filtrem typu C:

Zrealizować układ przedstawiony na rysunku (nie podłączając kondensatora). Wykonać pomiar wartości napięcia wejściowego i wyjściowego.

$$U_{in} = \dots\dots\dots$$

$$U_{DC} = \dots\dots\dots$$

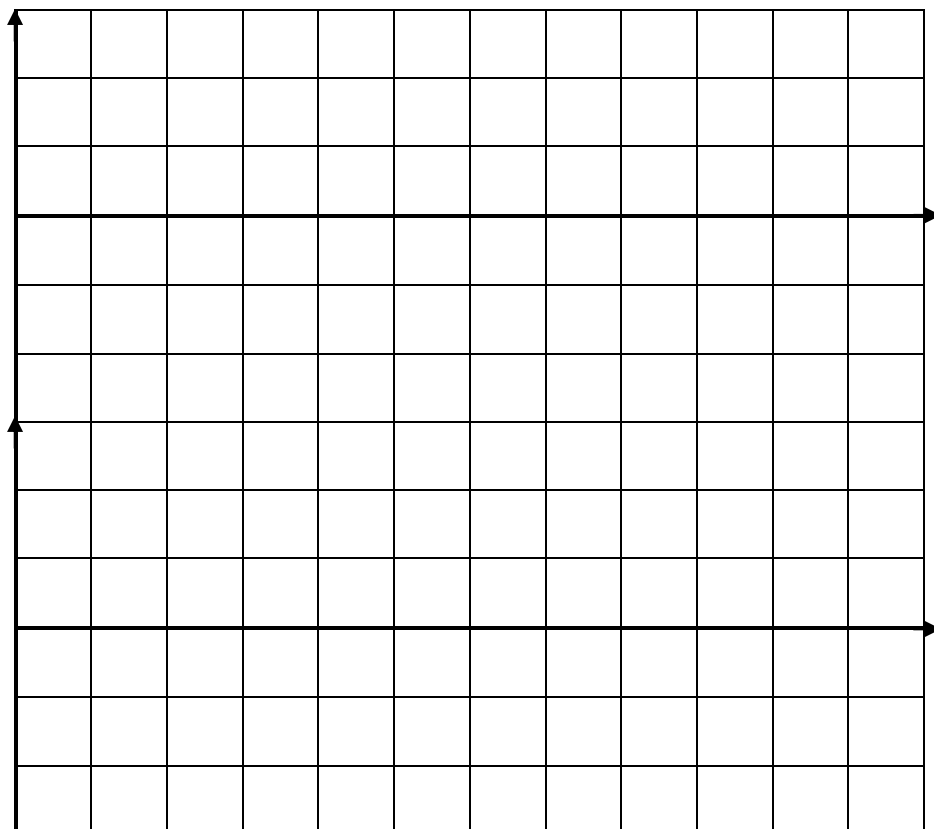
UWAGA:

Do obserwacji przebiegów włączać tylko jeden kanał oscyloskopu i przelączać go w miarę potrzeb.

Narysować jeden pod drugim przebiegi napięcia wejściowego i wyjściowego $[U(t)$ i $U_{dc}(t)]$ zachowując zależności czasowe i amplitudowe.

Następnie dołączyć kondensator wygładzający $C_s = 10 \mu\text{F}$ (**zwrócić szczególną uwagę na polaryzację kondensatorów elektrolitycznych!**). Przerysować wykres napięcia wyjściowego otrzymanego na oscyloskopie oraz zmierzyć wartość napięcia tętnień.

Przestownik dwupołówkowy mostkowy

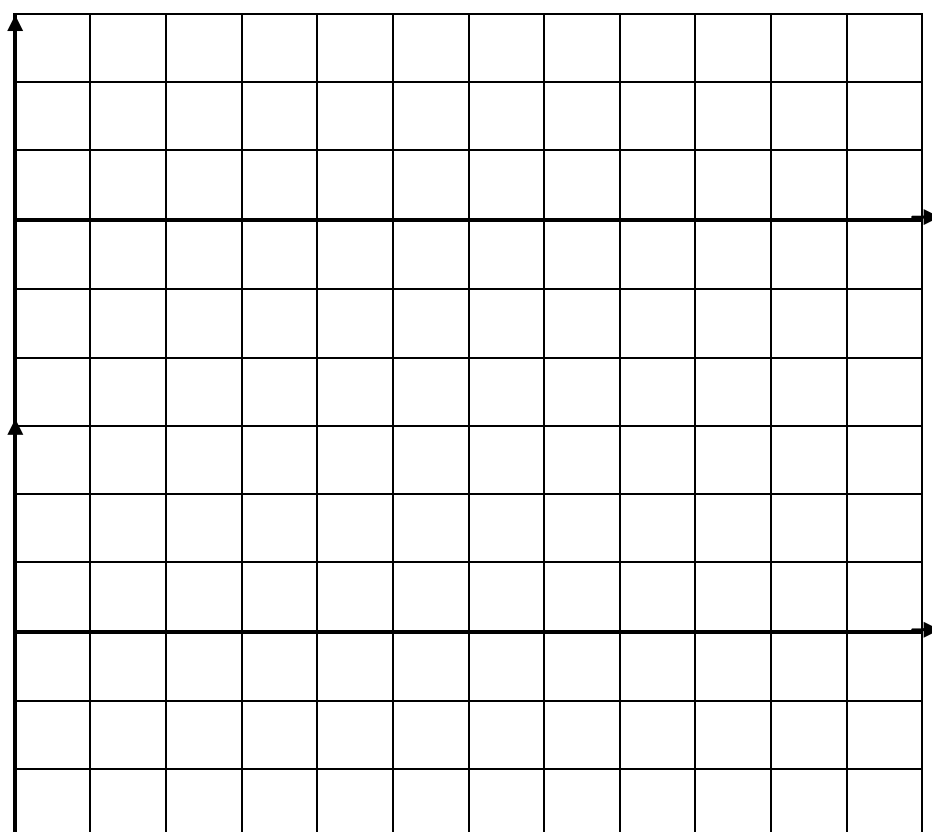

$$U_{in} = \dots\dots V$$

$$U_{DC} = \dots\dots V.$$

$$U_t = \dots\dots mV$$

Przestownik dwupołówkowy mostkowy z filtrem C

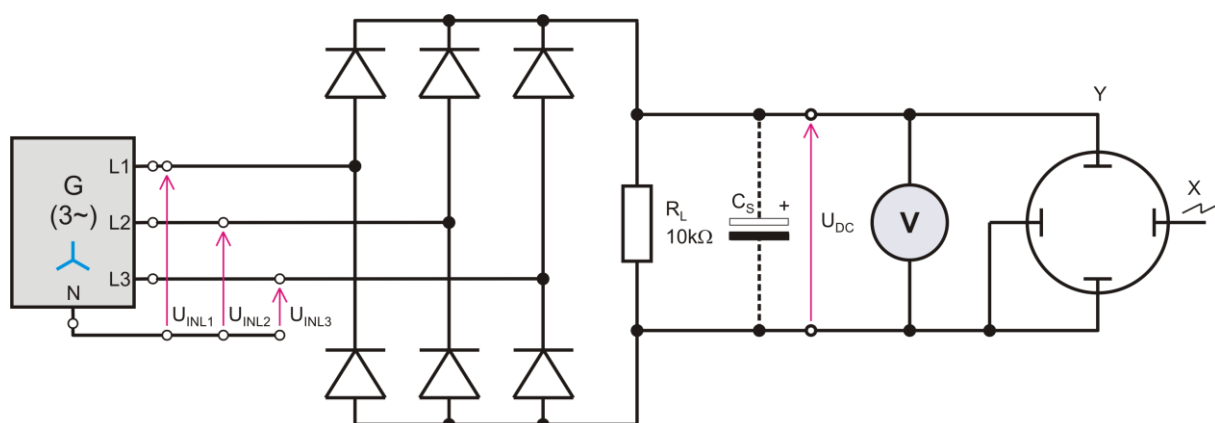

$$U_{in} = \dots\dots V$$

$$U_{DC} = \dots\dots V.$$

$$U_t = \dots\dots mV$$

3. Sześciofazowy mostek prostowniczy

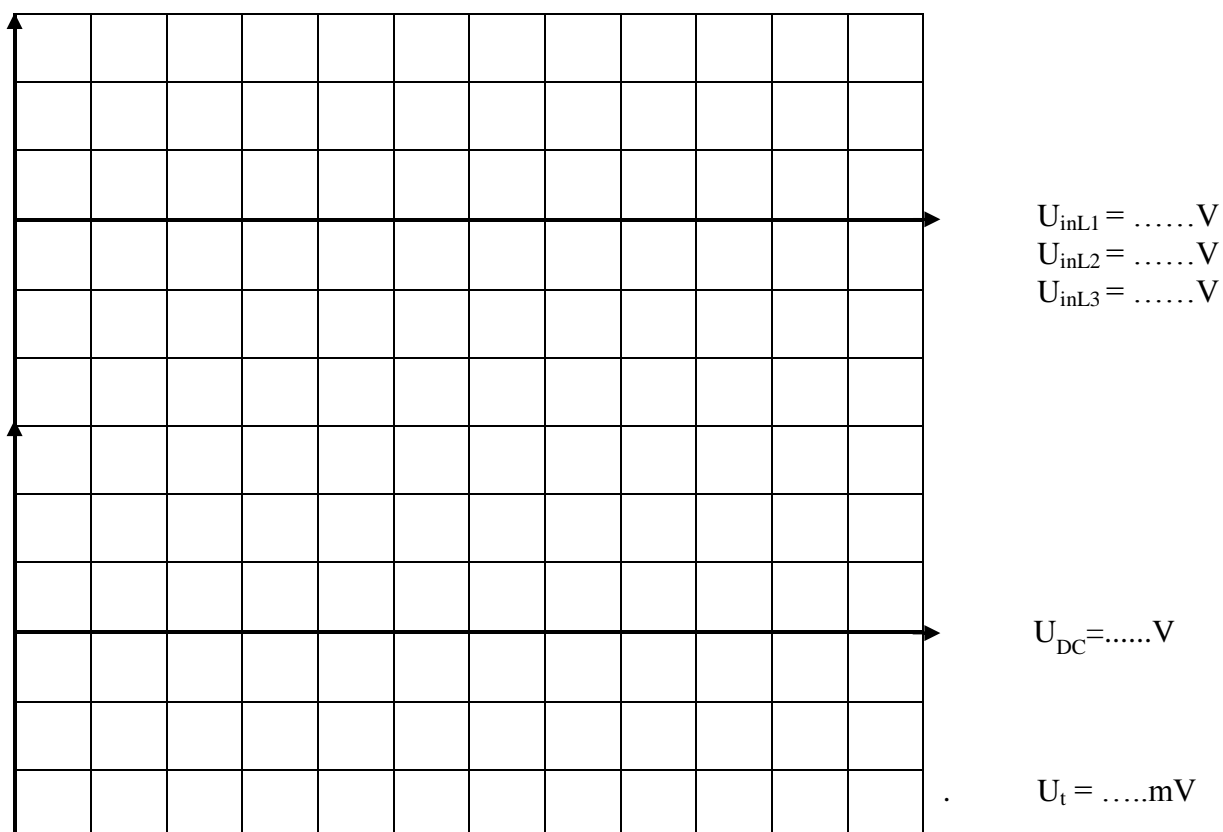

Zrealizować układ przedstawiony na rysunku (nie podłączając kondensatora).

Obejrzyć i narysować napięcia trzech faz $U_{inL1} \dots U_{inL3}$ na wspólnym wykresie i poniżej napięcie wyjściowe U_{DC} .

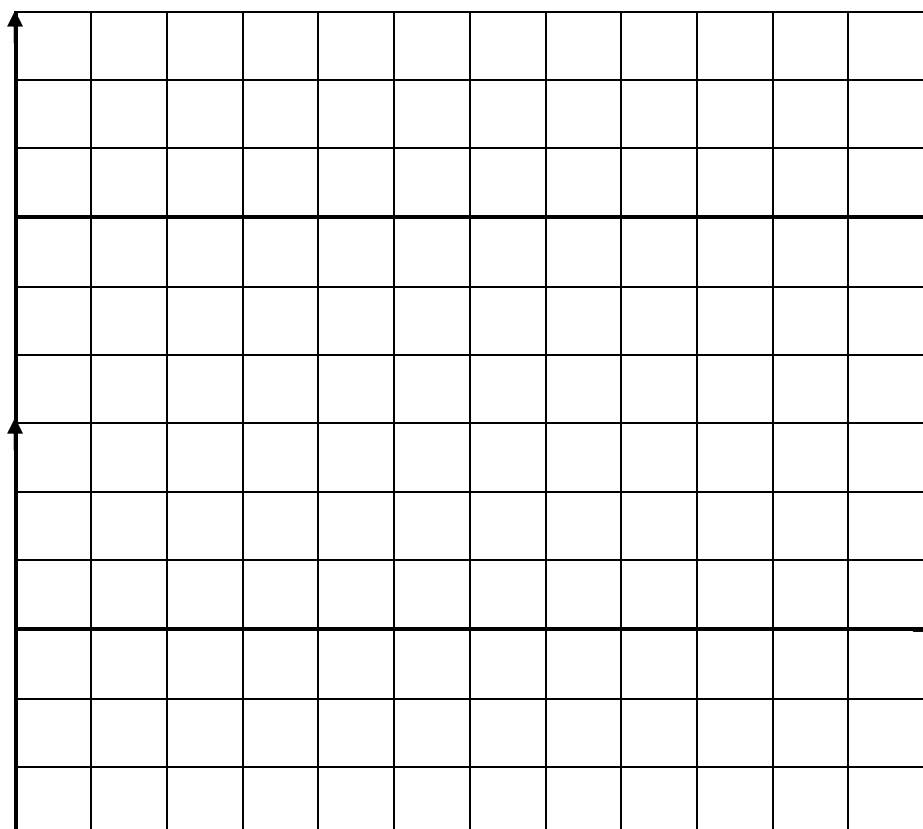
UWAGA:

Do obserwacji przebiegów włączać tylko jeden kanał oscyloskopu i przelaczać go w miarę potrzeb.

Obejrzyć i narysować napięcia stałe U_{DC} z kondensatorem wygładzającym C_S ($10 \mu F$, $100 \mu F$). Z wykresu na ekranie oscyloskopu, wyznaczyć wartość napięcia tętnień dla każdej pojemności

Prostownik sześciofazowy z filtrem $C = 10\mu\text{F}$

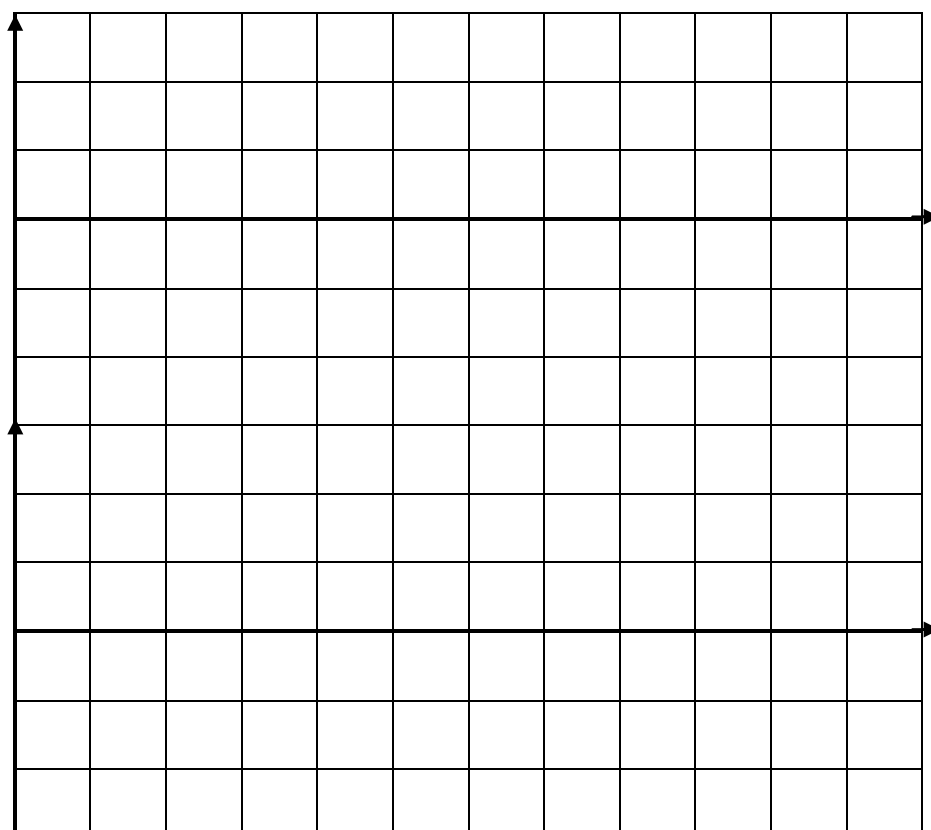

$$U_{\text{in}} = \dots\dots \text{V}$$

$$U_{\text{DC}} = \dots\dots \text{V.}$$

$$U_{\text{t}} = \dots\dots \text{mV}$$

Prostownik sześciofazowy z filtrem $C = 100\mu\text{F}$

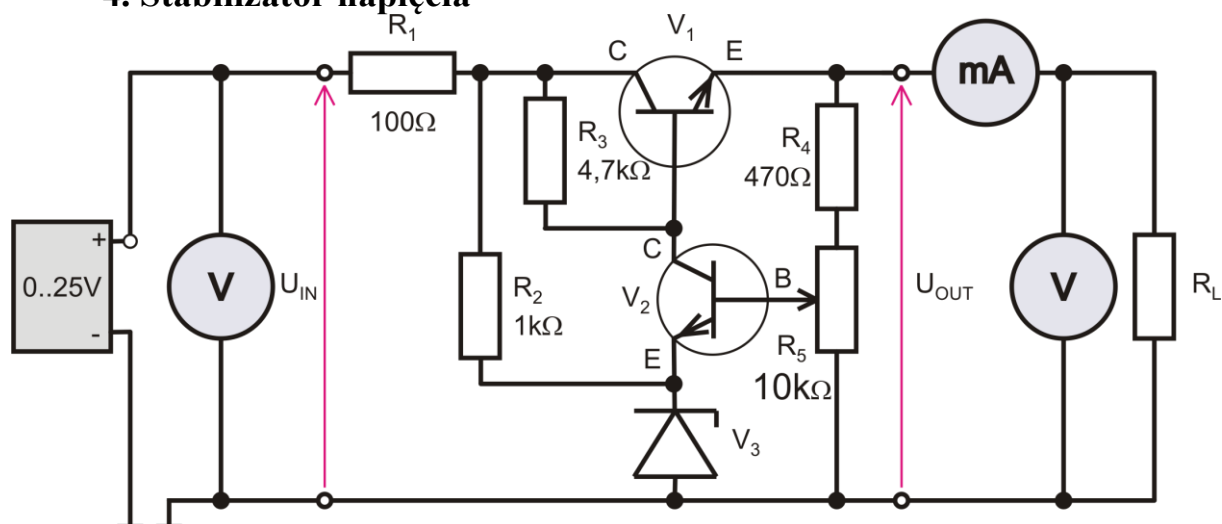
$$U_{\text{in}} = \dots\dots \text{V}$$

$$U_{\text{DC}} = \dots\dots \text{V.}$$

$$U_{\text{t}} = \dots\dots \text{mV}$$

4. Stabilizator napięcia

V1-tranzystor nr 9118.5

V2- tranzystor nr 9118.6

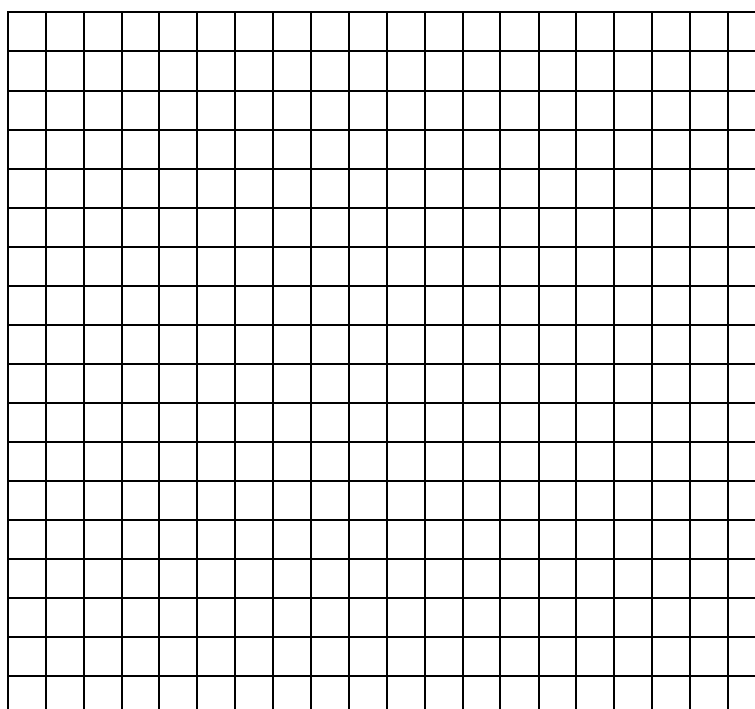
V3-dioda 9114.14

Zmontować układ przedstawiony na rysunku. Nie dołączać R_L .

Ustawić $U_{in} = 20V$.

Regulując potencjometrem ustalić wartość napięcia wyjściowego $U_{out}=9V$. Wypełnić poniższą tabelę napięć wyjściowych w zależności od napięcia zadanego U_{in} . Narysować wykres $U_{out}(U_{in})$.

U_{in}	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	25
U_{out}													

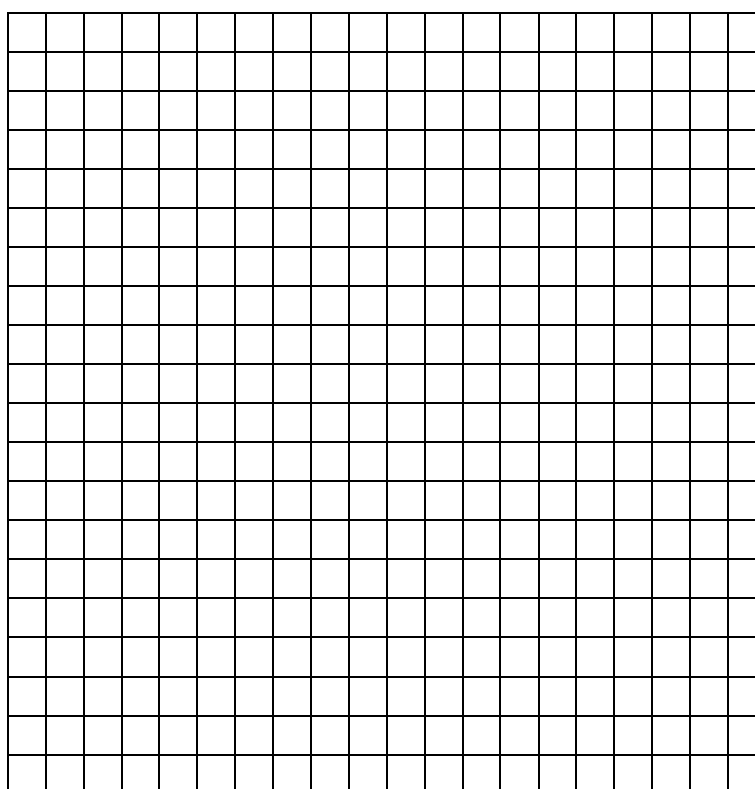

Z charakterystyki w okolicy $U_{in} = 20V$ wyznaczyć współczynnik $k = \frac{\Delta U_{out}}{\Delta U_{in}}$.

Wyznaczyć współczynnik stabilizacji $S = \frac{\frac{\Delta U_{out}}{9V}}{\frac{\Delta U_{in}}{20V}}$

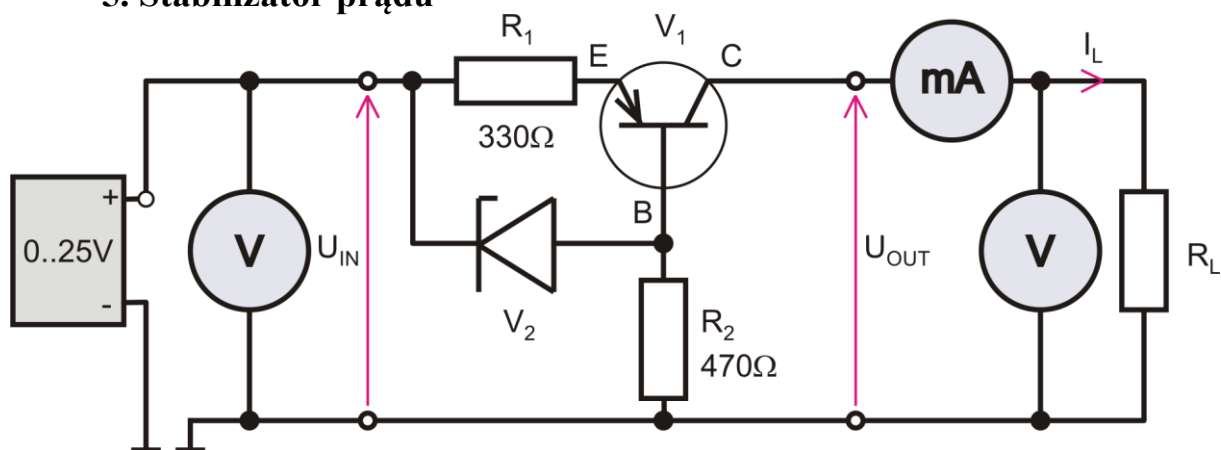
Ustawić $U_{in} = 20V$; następnie dołączać różne rezystory R_L i wyznaczyć wartości napięcia U_{out} w zależności od prądu I_L . Wyniki umieścić w tabeli, a następnie narysować wykres $U_{out}(I_L)$.

R_L [Ω]	∞	4,7k	2,2k	1k	470	220	100	55
I_L [mA]								
U_{out} [V]								

W zakresie stabilizacji wyznaczyć rezystancję wyjściową stabilizatora napięcia.

5. Stabilizator prądu

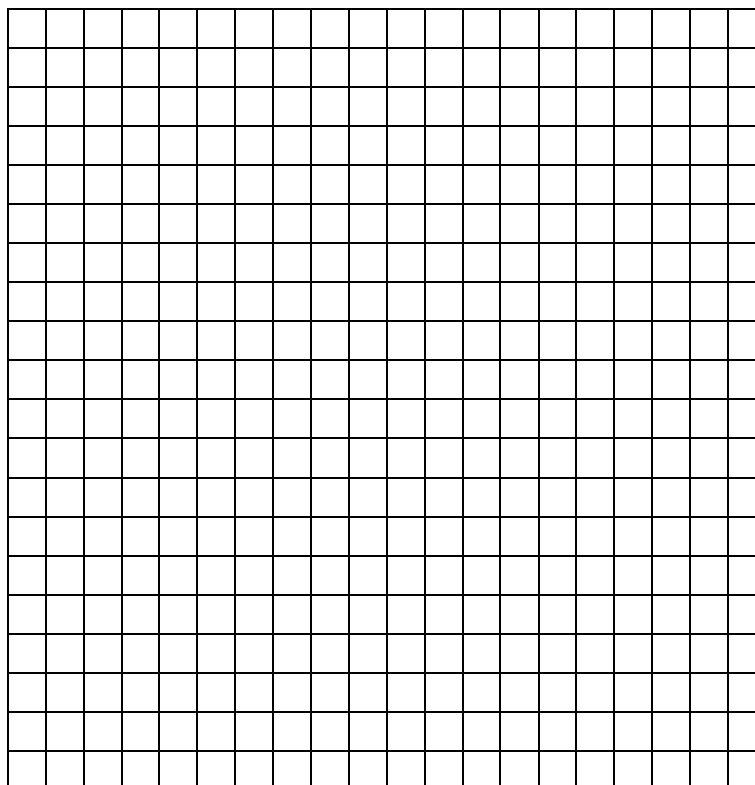
V1- tranzystor nr 9118.7
V2- dioda zenera nr 9114.14

Zmontować układ przedstawiony na rysunku. Zrealizować $R_L=0$.

Wypełnić tabelę prądów wyjściowych w zależności od napięcia wejściowego U_{IN} .

Narysować wykres $I_L(U_{in})$

U_{in}	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	25
I_L													

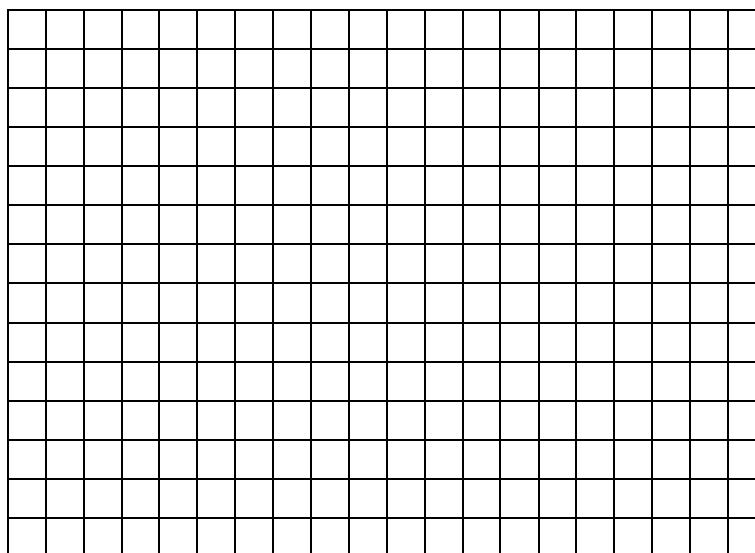

Z charakterystyki w okolicy $U_{in} = 20V$ wyznaczyć współczynnik $k = \frac{\Delta I_L}{\Delta U_{in}}$.

Wyznaczyć współczynnik stabilizacji $S = \frac{\Delta I_L}{\frac{10mA}{\frac{\Delta U_{in}}{20V}}}$

Ustawić $U_{in} = 20V$; następnie wyznaczyć wartości U_{out} oraz I_L w zależności od rezystancji. Wyniki umieścić w tabeli, a następnie narysować wykres $I_L(U_{out})$.

R_L [Ω]	0	10	100	470	1k	2,2k
I_L [mA]						
U_{out} [V]						

W zakresie stabilizacji wyznaczyć rezystancję wyjściową stabilizatora prądu.